



# Πόσο πράσινο είναι το μέλλον της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής;

Μία αξιολόγηση του WWF  
για τον σχεδιασμό της προγραμματικής περιόδου 2007-2013

Μάιος 2007

## Εισαγωγή

Η ευρωπαϊκή αξιολόγηση του WWF εξετάζει τη διαδικασία σχεδιασμού και κατάρτισης των πλαισίων και προγραμμάτων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων για την νέα προγραμματική περίοδο 2007-13. Με την αξιολόγηση αυτή αναλύεται ο βαθμός εφαρμογής των αρχών της εταιρικότητας, της περιβαλλοντικής ενσωμάτωσης και της αειφόρου ανάπτυξης σε 11 κράτη-μέλη, ενώ καλύπτει τη διαδικασία σχεδιασμού και το περιεχόμενο των κειμένων μέχρι και τις αρχές 2007. Οι 11 χώρες αυτές συνολικά θα λάβουν κοινοτική χρηματοδότηση ύψους 185 εκ. Ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής.

Τα αποτελέσματα της μελέτης του WWF δείχνουν ότι για άλλη μία φορά, υπάρχει σοβαρή περίπτωση η βιοποικιλότητα της Ευρώπης να υποβαθμιστεί καθώς τα κράτη μέλη δεν φαίνεται να εκμεταλλεύονται της δυνατότητες ένταξης της περιβαλλοντικής προστασίας στη νέα χρηματοδοτική περίοδο, ενώ δε φαίνεται να εκπονούν τον σχεδιασμό τους εκμεταλλευόμενα τα διδάγματα της πολύχρονης πλέον εμπειρίας τους στην αξιοποίηση των κοινοτικών κονδυλίων.

Το WWF εκφράζει την ανησυχία του ότι η νέα προγραμματική περίοδος υποτιμά την ανάγκη προώθησης της αειφόρου ανάπτυξης και για αυτό ζητά τόσο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και από τα κράτη μέλη να επανεξετάσουν τα προγραμματικά κείμενα και να ελέγξουν προσεκτικά την κατανομή των πόρων.

## Η προγραμματική περίοδος 2007-2013 – βασικά στοιχεία

Τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά ταμεία, όπως λέγονται στο σύνολο τους, οι κοινοτικές αυτές χρηματοδοτήσεις αποσκοπούν στην μείωση και εν τέλει εξάλειψη των περιφερειακών ανισοτήτων στην Ευρώπη. Προς αυτό τον σκοπό, κατά την περίοδο 2007-2013 θα διατεθούν €308δισ στα 27 Κράτη-Μέλη της ΕΕ. Στην Ελλάδα αντιστοιχεί το ποσό των €20δισ.

Το σημαντικό καινούριο στοιχείο που φέρνει η νέα προγραμματική περίοδος είναι οι αυξημένες ευκαιρίες χρηματοδότησης περιβαλλοντικών δράσεων μέσω των κονδυλίων που αποσκοπούν στην περιφερειακή ανάπτυξη. Με την ψήφιση του νέου σχετικού κανονισμού (Ιούλιος 2006), στους στόχους των διαρθρωτικών ταμείων προστίθεται αυτός της αειφόρου ανάπτυξης μέσω της προώθησης της προστασίας και της βελτίωσης του περιβάλλοντος (άρθρο 17 του Γενικού Κανονισμού). Ως αποτέλεσμα αυτού του στόχου, η νέα προγραμματική περίοδος προβλέπει πολλές ευκαιρίες αξιοποίησης των κοινοτικών πόρων για την προστασία του περιβάλλοντος όπως:

- Την προστασία και διαχείριση της φύσης και την υλοποίηση του δικτύου Natura
- Την εφαρμογή της Οδηγίας-πλαίσιο για το Νερό
- Την προώθηση μέτρων αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής.



### **Οι στόχοι της μελέτης του WWF:**

- Να αναλύσουμε πώς εφαρμόζονται η αρχή της εταιρικής και οι συμμετοχικές διαδικασίες κατά τον σχεδιασμό της νέας προγραμματικής περιόδου 2007-2013, και ειδικά όσο αφορά τις περιβαλλοντικές ΜΚΟ.
- Να αναλύσουμε το βαθμό ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος στα προγραμματικά κείμενα (στρατηγικά και επιχειρησιακά).
- Να εξετάσουμε την κατανομή των πόρων και το κατά πόσο κατευθύνονται σε περιβαλλοντικές προτεραιότητες ή όχι.

### **Μεθοδολογία που χρησιμοποίησε το WWF:**

- Ερωτηματολόγιο και ποσοτική βαθμολόγηση.
- Συλλογή πληροφοριών από εθνικά γραφεία του WWF και άλλες συνεργαζόμενες με το WWF οργανώσεις.
- Αναλύθηκαν 11 κράτη μέλη (Βουλγαρία, Γερμανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Λετονία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία), τα οποία θα λάβουν συνολικά περίπου €190 δις κοινοτική χρηματοδότηση για περιφερειακή ανάπτυξη.

Σημείωση: Οι πληροφορίες και τα δεδομένα συλλέχθηκαν την περίοδο μέσα 2006-Ιανουάριος 2007. Καθώς η διαδικασία σχεδιασμού συνεχίζεται, κάποια από τα δεδομένα μπορεί να έχουν αλλάξει. Το WWF προχώρησε με την έκδοση αυτής της μελέτης αυτήν τη χρονική στιγμή, ώστε να επισημάνει κάποιες ανησυχητικές τάσεις που παρατηρούνται και να προσπαθήσει να επηρεάσει την τελική έκβαση του σχεδιασμού.

### **Βασικά συμπεράσματα της μελέτης του WWF:**

Τα αποτελέσματα της μελέτης του WWF δείχνουν ότι τα κράτη μέλη, παρά τις σημαντικές διαφοροποιήσεις που σημειώνονται, δεν έχουν εκμεταλλευτεί στο βαθμό που μπορούν τις δυνατότητες ένταξης της περιβαλλοντικής προστασίας στον προγραμματισμό της νέας χρηματοδοτικής περιόδου. Ως εκ τούτου είναι πολύ πιθανό να υπάρξει περαιτέρω υποβάθμιση του περιβάλλοντος κατά την περίοδο 2007-2013 στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Πιο συγκεκριμένα, και αναφορικά με τους τρεις τομείς που εξέτασε η έκθεση:

#### Αρχή της εταιρικής

Η εταιρική, η συμμετοχή δηλαδή των κοινωνικοοικονομικών και περιβαλλοντικών εταίρων σε διαδικασίες διαβούλευσης λόγω της εμπειριστατωμένης και εξειδικευμένης γνώσης τους, μπορεί να συμβάλλει στον καλύτερο σχεδιασμό ενός προγράμματος. Η ανάλυση των διαδικασιών κατάρτισης και σχεδιασμού ως προς την εφαρμογή της εταιρικής δίνει μία εικόνα της σοβαρότητας με την οποία τα κράτη μέλη και οι αρμόδιες αρχές αντιμετωπίζουν αρχές, όπως η αειφόρος ανάπτυξη και η περιβαλλοντική ενσωμάτωση ή αν συνεχίζουν να σχεδιάζουν με στενά τομεακά κριτήρια, που τελικά μπορούν να οδηγήσουν σε έργα που υποβαθμίζουν το περιβάλλον.

- Η αρχή της εταιρικής εφαρμόζεται με σημαντικές διαφοροποιήσεις στα κράτη μέλη που εξετάστηκαν.
- Οι κρατικοί περιβαλλοντικοί φορείς συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία προγραμματισμού και στην κατάρτιση των προγραμματικών κείμενων.
- Παρόλο που στο σύνολο τους οι περιβαλλοντικές ΜΚΟ είναι γενικά ικανοποιημένες από την ευκαιρία να σχολιάσουν προγραμματικά κείμενα, εκφράζουν την ανησυχία τους για τις



διαδικασίες που ακολουθούνται και για το πώς αξιοποιούνται τα σχόλια και οι προτάσεις τους.

- Οι περιβαλλοντικές ΜΚΟ είχαν πιο εύκολη πρόσβαση στο στρατηγικό κείμενο του ΕΣΠΑ και στο επιχειρησιακό πρόγραμμα που αφορά το περιβάλλον, παρά σε τα άλλα επιχειρησιακά προγράμματα (μεταφορών, υποδομών, κτλ).

### Περιβαλλοντική ενσωμάτωση

Ως περιβαλλοντική ενσωμάτωση νοείται η εναρμόνιση των αναπτυξιακών προγραμμάτων με την προστασία του περιβάλλοντος.

- Οι όροι «αειφορία», «αειφόρος ανάπτυξη» και «βιώσιμη ανάπτυξη» χρησιμοποιούνται γενικά και ευρέως στα περισσότερα προγραμματικά κείμενα των 11 χωρών που εξετάστηκαν, χωρίς αυτό να συνεπάγεται αλλαγή στις προγραμματικές προτεραιότητες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αμφισβητείται η δέσμευση για αειφορία και να εκφράζεται ο φόβος ότι η γενικολογία που παρατίθεται δε θα οδηγήσει σε αλλαγή στην κατανομή των πόρων και στην κατεύθυνση τους σε δράσεις περιβαλλοντικής προστασίας.
- Η διαδικασία των Στρατηγικών Περιβαλλοντικών Εκτιμήσεων δεν εφαρμόζεται πάντα σωστά και/ή έγκαιρα.
- Δεν έχουν προβλεφθεί επαρκείς διαδικασίες και μηχανισμοί που θα διασφαλίσουν την συνεχή ενσωμάτωση του περιβάλλοντος σε όλες τις προγραμματικές προτεραιότητες κατά την εφαρμογή της νέας περιόδου.

### Καταμερισμός των πόρων

Η εξέταση του καταμερισμού των πόρων επιτρέπει το βαθμό ανταπόκρισης των προγραμματικών δεσμεύσεων με τους προβλεπόμενους προϋπολογισμούς των επενδύσεων.

- Κατά την περίοδο του σχεδιασμού της νέας προγραμματικής περιόδου, διάφορες μέθοδοι εφαρμόστηκαν έτσι ώστε να δυσκολέψουν ή και να αποτρέψουν στις ΜΚΟ πρόσβαση στους αναλυτικούς πίνακες με τον καταμερισμό των πόρων.
- Το μεγαλύτερο ποσοστό των «περιβαλλοντικών» πόρων συνεχίζει να καταλήγει σε περιβαλλοντικές υποδομές και σε τεχνικές λύσεις.
- Τα επιχειρησιακά προγράμματα έτσι όπως έχουν διαμορφωθεί συνεχίζουν να συμπεριλαμβάνουν έργα που μπορεί να υποβαθμίσουν το περιβάλλον (μεταφορές, κοκ).
- Το ποσοστό των πόρων που καταλήγει σε περιβαλλοντικές δράσεις, όπως για την υλοποίηση του δικτύου Natura 2000, την εφαρμογή της Οδηγίας-πλαίσιο για το Νερό, την ενίσχυση της ενεργειακής αποδοτικότητας και εξοικονόμησης και την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, παραμένει ακόμα χαμηλό.

### **Προτάσεις του WWF**

Η έκθεση καταλήγει σε μία σειρά προτάσεων που επιγραμματικά είναι:

- Να διασφαλιστεί η συμμετοχή των περιβαλλοντικών ΜΚΟ και στην εφαρμογή του 4<sup>ου</sup> ΚΠΣ με ξεκάθαρους κανόνες.
- Να καταρτιστούν μηχανισμοί, ώστε να διασφαλιστεί η περιβαλλοντική ενσωμάτωση και να αξιοποιηθούν οι περιβαλλοντικές δυνατότητες χρηματοδότησης.
- Να ενισχυθεί η διαδικασία ΣΕΠΕ και να ενταχθεί στη διαδικασία και εφαρμογή των προγραμμάτων.
- Να μην χρησιμοποιηθούν πόροι για προτεραιότητες που θα υποβαθμίσουν το περιβάλλον.



## Στοιχεία για την Ελλάδα

Σημείωση: Τα στοιχεία βασίζονται σε πληροφορίες που συνέλλεξε το WWF μέχρι τον Ιανουάριο του 2007.

### Διαδικασία σχεδιασμού και κατάρτιση κειμένων:

**Σε ποιο βαθμό εφάρμοσε το αρμόδιο υπουργείο για τη σύσταση του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) διυπουργική διαβούλευση; Ήταν το Υπουργείο Περιβάλλοντος ισότιμος εταίρος στη διαδικασία;**

- Το αρμόδιο υπουργείο για την ανάπτυξη του ΕΣΠΑ είναι το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (ΥΠΟΙΟ). Το ΥΠΟΙΟ έχει υιοθετήσει ένα μάλλον συγκεντρωτικό τρόπο λειτουργίας, προσπαθώντας να ελέγξει τη διαδικασία σχεδιασμού, αφήνοντας μικρά περιθώρια πρωτοβουλιών στα υπόλοιπα υπουργεία.
- Στην αρχική φάση σημειώθηκαν διυπουργικές διαφορές, σταδιακά η κατάσταση βελτιώθηκε και το ΥΠΟΙΟ συντόνισε μία ευρεία διυπουργική διαβούλευση, στην οποία συμμετείχε και το ΥΠΕΧΩΔΕ.
- Δημιουργήθηκε διυπουργική ομάδα εργασίας η οποία επιβλέπει τη διαδικασία κατάρτισης του ΕΣΠΑ και των επιμέρους Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.
- Το ΥΠΕΧΩΔΕ έδειξε μία διάθεση απροθυμίας συμμετοχής στις διυπουργικές συζητήσεις, ενώ δε διενήργησε εκτενή διαβούλευση για τη διαμόρφωση των προτάσεων του.

**Σε ποιο βαθμό εφάρμοσε το αρμόδιο υπουργείο για την κατάρτιση του ΕΣΠΑ την αρχή της εταιρικής και συμπεριέλαβε τους κοινωνικοοικονομικούς και περιβαλλοντικούς εταίρους στη διαδικασία κατάρτισης; Ήταν οι περιβαλλοντικοί εταίροι ισότιμοι με άλλους συμμετέχοντες; Πώς οργανώνονται οι συμμετοχικές διαδικασίες; Ποιες τεχνικές χρησιμοποιούνται;**

- Αν και το ΥΠΟΙΟ έχει εφαρμόσει μία γενικά ανοιχτή διαδικασία, έχουν υπάρξει μεγάλες χρονικές περιόδους (διάρκειας αρκετών μηνών) κατά τις οποίες οι εταίροι έμειναν στο σκοτάδι, μη γνωρίζοντας την οποιαδήποτε εξέλιξη.
- Οργανώθηκαν 4 Εθνικά Αναπτυξιακά Συνέδρια (Ιούλιος 2005, Δεκέμβριος 2005, Ιούνιος 2006, Οκτώβριος 2006) και κάποιες θεματικές συζητήσεις στις οποίες όλοι οι εταίροι κλήθηκαν να συμμετάσχουν.
- Επιπλέον, το ΥΠΟΙΟ έχει δημιουργήσει ειδική ιστοσελίδα για την 4<sup>η</sup> προγραμματική περίοδο, στην οποία διάφορα κείμενα, παρουσιάσεις, κείμενα θέσεων και πρακτικά από τα εθνικά αναπτυξιακά συνέδρια έχουν αναρτηθεί. Όμως ούτε τα προσχέδια και σχέδια του ΕΣΠΑ ούτε και τα κείμενα σχολιασμού των εταίρων αναρτήθηκαν έγκαιρα.

**Σε ποιο βαθμό έχουν άλλα υπουργεία ή περιφερειακές υπηρεσίες οργανώσει διαβούλευση με κοινωνικοοικονομικούς και περιβαλλοντικούς μη κυβερνητικούς εταίρους έτσι ώστε να διαμορφώσουν τις θέσεις που καταθέτουν στο αρμόδιο υπουργείο για τον σχεδιασμό;**

- Τα υπόλοιπα υπουργεία σημειώνουν σημαντικές καθυστερήσεις και ελλείψεις.
- Το ΥΠΕΧΩΔΕ δεν έχει ουσιαστικά συμβουλευτεί τους περιβαλλοντικούς εταίρους για τη διαμόρφωση των προτάσεων του.
- Μόνο τον Μάρτιο του 2007 ανακοίνωσε δημόσια διαβούλευση για το ΕΠ «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη».
- Το μόνο υπουργείο που έχει δώσει σε δομημένη δημόσια διαβούλευση κομμάτι του επιχειρησιακού του προγράμματος είναι το Υπουργείο Ανάπτυξης για το ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» το καλοκαίρι του 2006. Ένα νέο σχέδιο του



προγράμματος ανακοινώθηκε το Δεκέμβριο του 2006, χωρίς όμως να έχει καθοριστεί νέος κύκλος διαβούλευσης.

- Σε περιφερειακό επίπεδο, οργανώθηκαν διαβουλεύσεις τον Ιούνιο και Ιούλιο του 2005, που είχαν τη μορφή Περιφερειακού Αναπτυξιακού Συνεδρίου, ένα σε κάθε μία από τις 13 περιφέρειες της χώρας.
- Καμία συνέχεια δεν έχει δοθεί σε αυτά τα περιφερειακά συνέδρια.

**Σε ποιο βαθμό υπάρχει διαδικασία συστηματικής παρακολούθησης: πώς ενσωματώνονται τα σχόλια που κατατίθενται στα επόμενα κείμενα; Υπάρχουν τέτοια κείμενα; Σε ποιο βαθμό μπορούν οι εταίροι να σχολιάσουν τα νέα ή αναθεωρημένα κείμενα;**

- Η διαδικασία συστηματικής παρακολούθησης κατά την περίοδο του σχεδιασμού δεν είναι ξεκάθαρη. Σε εθνικό επίπεδο, σημαντικά προβλήματα αποτελούν η έλλειψη οποιασδήποτε ενημέρωσης για μεγάλες χρονικές περιόδους και η απουσία συστήματος συστηματικής παρουσίασης ενημερωμένων κειμένων. Σε περιφερειακό επίπεδο δεν υπάρχει τέτοια διαδικασία.

**Υπάρχει μηχανισμός αξιολόγησης, ώστε να αντληθούν μαθήματα από τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους και τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις κατά την κατάρτιση των στρατηγικών κειμένων;**

- Δεν υπάρχει επίσημη και διαφανής τέτοια διαδικασία ή μηχανισμός.

**Σε ποιο βαθμό έχει εφαρμοστεί η αρχή της εταιρικής και η συμμετοχή κοινωνικοοικονομικών και περιβαλλοντικών εταίρων στη διαδικασία κατάρτισης του ΕΠ για το περιβάλλον ή άλλων ΕΠ που έχουν σημασία για το περιβάλλον (όπως το ΕΠ για τις μεταφορές). Οι περιβαλλοντικοί φορείς θεωρούνται ισότιμοι εταίροι;**

- Ως τον Ιανουάριο 2007, η μόνη δομημένη δημόσια διαβούλευση, που οργανώθηκε, το καλοκαίρι του 2006 αφορούσε το ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα». Μόνο τον Μάρτιο του 2007 (μετά την εκπόνηση της έρευνας) ανακοινώθηκε διαβούλευση για το πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη».

**Ερωτήσεις βαθμολόγησης: (6 είναι πολύ θετικό, 1 πολύ αρνητικό)**

Σε ποιο βαθμό συμμετείχαν οι κρατικοί περιβαλλοντικοί φορείς στη διαδικασία κατάρτισης του ΕΣΠΑ; **4**

Ελήφθησαν υπόψη οι προτάσεις τους (των κρατικών περιβαλλοντικών φορέων); **4** Αν και αυτό δεν είναι ακόμα ξεκάθαρο καθώς δεν έχουμε δει τις περισσότερες από αυτές τις προτάσεις, αλλά θεωρούμε ότι έχουν ληφθεί υπόψη.

Σε ποιο βαθμό συμμετείχαν περιβαλλοντικές ΜΚΟ στη διαδικασία κατάρτισης του ΕΣΠΑ; **5**

Ελήφθησαν υπόψη οι προτάσεις τους (των περιβαλλοντικών ΜΚΟ); **5**

Πόσο προσβάσιμη ήταν όλη η πληροφορία σχετικά με τη διαδικασία σχεδιασμού του ΕΣΠΑ; **2**

Πόσο ανοιχτή και διαφανής ήταν η διαδικασία διαβούλευσης κατά την κατάρτιση του ΕΣΠΑ; **3**

Τα κείμενα που υποβάλλονταν σε διαβούλευση, δίνονταν έγκαιρα; **2**

Σε ποιο βαθμό ενσωματώνονται τα μαθήματα από τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους; **1**

Πόσο ανοιχτή και διαφανής είναι η διαδικασία κατάρτισης των βασικών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων; **2**

Σε ποιο βαθμό κλήθηκαν να συμμετάσχουν οι περιβαλλοντικοί εταίροι στη διαδικασία κατάρτισης των βασικών (περιβαλλοντικών) Επιχειρησιακών Προγραμμάτων; **2**



## **Περιβαλλοντική Ενσωμάτωση και Αειφόρος Ανάπτυξη**

**Σε ποιο βαθμό υπάρχει αναφορά σε βασικούς περιβαλλοντικούς στόχους, στην αειφόρο ανάπτυξη, στη στρατηγική του Γκότεμποργκ, στο 6<sup>ο</sup> Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον ή άλλα βασικά κείμενα για την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφόρο ανάπτυξη;**

- Το ΕΣΠΑ περιλαμβάνει αναφορές σε βασικούς περιβαλλοντικούς στόχους και στόχους για την αειφόρο ανάπτυξη που έχουν τεθεί σε επίπεδο ΕΕ. Συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά τόσο στην στρατηγική του Γκότεμποργκ όσο και στο 6<sup>ο</sup> Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, αν και αυτές οι αναφορές δε συνοδεύονται από ιδιαίτερη ανάλυση.
- Αυτό δε σημαίνει ότι γίνεται και μία ουσιαστική προσπάθεια έτσι ώστε η αειφόρος ανάπτυξη να αποτελεί ένα στρατηγικό στόχο, αντίθετα φαίνεται ότι απλώς συμπληρώνει την περιβαλλοντική προστασία.

**Σε ποιο βαθμό αναφέρονται στο ΕΣΠΑ οι παρακάτω προτεραιότητες: μέτρα για την υλοποίηση του δικτύου Natura 2000, βιώσιμες μεταφορές, εφαρμογή της Οδηγίας-πλαίσιο για το Νερό, μέτρα για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO<sub>2</sub>);**

- Η προσαρμογή της χώρας στο περιβαλλοντικό κοινοτικό κεκτημένο αποτελεί κεντρικό στόχο για τη νέα προγραμματική περίοδο, όπως αναφέρεται στο ΕΣΠΑ.
- Στο ΕΣΠΑ συγκαταλέγονται τρεις γενικοί περιβαλλοντικοί στόχοι, οι οποίοι περιλαμβάνουν και πιο συγκεκριμένους στόχους που αφορούν θέματα προστασίας της φύσης, διαχείρισης των υδάτινων πόρων και μείωσης των εκπομπών αερίων.

**Σε ποιο βαθμό αναφέρεται στα προγραμματικά κείμενα η ανάγκη οριζόντιας περιβαλλοντικής ενσωμάτωσης; Περιγράφονται κάποιοι μηχανισμοί που θα έχουν σκοπό τη διασφάλιση της ενσωμάτωσης; Προβλέπονται σημαντικοί ρόλοι για τους περιβαλλοντικούς φορείς για να τη διασφαλίσουν; Κατανέμονται πόροι προς αυτόν τον σκοπό (κατάρτιση, τεχνική βοήθεια, κτλ);**

- Το ΥΠΟΙΟ έχει εκδώσει εγκύκλιο η οποία, μεταξύ άλλων, αναφέρεται σε 4 ανελαστικές υποχρεώσεις τις οποίες πρέπει να πληρούν όλα τα ΕΠ ανεξάρτητα από τη θεματική τους προτεραιότητα.
- Οι ανελαστικές αυτές υποχρεώσεις αφορούν τη:
  - Διαχείριση στερεών αποβλήτων
  - Διαχείριση υγρών αποβλήτων
  - Εφαρμογή της Οδηγίας-πλαίσιο για το Νερό
  - Προστασία της φύσης και ειδικά την εφαρμογή του Natura 2000
- Άγνωστο παραμένει κατά πόσο αυτές οι δεσμεύσεις θα εφαρμοστούν στην πράξη.
- Χαρακτηριστικό παράδειγμα έλλειψης περιβαλλοντικής ενσωμάτωσης αποτελεί το γεγονός ότι μέσα στο ίδιο το ΥΠΕΧΩΔΕ δεν φαίνεται να υπάρχει συντονισμός για μία κοινή πρόταση η οποία θα ενσωμάτωνε το περιβάλλον στους υπόλοιπους τομείς προτεραιότητας του Υπουργείου, κυρίως τις υποδομές. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι σε συναντήσεις και αναπτυξιακά συνέδρια οι δύο Γενικοί Γραμματείς (Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων) μιλούσαν ξεχωριστά, χωρίς ο ένας να κάνει αναφορές στις προτάσεις του άλλου, σαν να εκπροσωπούσαν δύο ξεχωριστά υπουργεία.

**Σε ποιο βαθμό εφαρμόζονται έγκαιρα και από ανεξάρτητους φορείς οι ασφαλιστικές δικλείδες όπως η Στρατηγική Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ή άλλες ex-ante αξιολογήσεις για τα σχέδια και τα προγράμματα;**

- Θεωρητικά όλα τα ΕΠ θα υποβληθούν στη διαδικασία ΣΠΕ, όμως μέχρι τον Ιανουάριο του 2007 καμία συγκεκριμένη πληροφόρηση δεν υπήρχε. Μόνο τον Απρίλιο του 2007,



ανακοινώθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ διαβούλευση για την ΣΜΠΕ του προγράμματος «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη».

**Σε ποιο βαθμό αναφέρεται ή λαμβάνεται υπόψη η περιβαλλοντική διάσταση κατά τη συζήτηση άλλων προτεραιοτήτων, όπως οι μεταφορές, η απασχόληση, κοκ, παρά μόνο σε ξεχωριστές ενότητες για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη;**

- Αυτό ακόμα δεν είναι ξεκάθαρο, καθώς δεν έχουμε δει όλα τα σχέδια των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και δεν μπορούμε να αξιολογήσουμε το κατά πόσο οι ανελαστικές περιβαλλοντικές υποχρεώσεις που έχουν τεθεί από το ΥΠΟΙΟ θα τηρηθούν.

**Ποια είναι η γενική εθνική και περιφερειακή δομή παρακολούθησης των Περιφερειακών Ταμείων; Υπάρχει ένας μηχανισμός που θα καλύπτει επαρκώς τα περιβαλλοντικά θέματα;**

- Μία νέα ειδική υπηρεσία θα δημιουργηθεί με σκοπό να συντονίζει τα περιβαλλοντικά θέματα και να εξετάζει τη συνέργεια και συμπληρωματικότητα όλων των περιβαλλοντικών δράσεων, συμπεριλαμβανομένων κι αυτών που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ.

**Ερωτήσεις βαθμολόγησης: (6 είναι πολύ θετικό, 1 πολύ αρνητικό)**

1. Σε ποιο βαθμό υπάρχει αναφορά στην αειφόρο ανάπτυξη στο ΕΣΠΑ; **4**
2. Σε ποιο βαθμό διατυπώνονται περιβαλλοντικά μέτρα (αέρας, ενέργεια, απόβλητα, νερό κτλ) στο ΕΣΠΑ; **5**
3. Σε ποιο βαθμό διατυπώνονται μέτρα προστασία της φύσης (Natura 2000) στο ΕΣΠΑ; **5**
4. Σε ποιο βαθμό αναφέρονται και ορίζονται μηχανισμοί ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης στο ΕΣΠΑ; **3**
5. Σε ποιο βαθμό υπάρχει αναφορά σε περιβαλλοντικές ασφαλιστικές δικλείδες, όπως οι Στρατηγικές Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις στο ΕΣΠΑ; **1**
6. Η γενικότερη εθνική και περιφερειακή δομή για την παρακολούθηση της εφαρμογής των περιφερειακών χρηματοδοτήσεων καλύπτουν τα περιβαλλοντικά θέματα; **3**

**Καταμερισμός «περιβαλλοντικών» πόρων**

- Δεν υπήρχαν στοιχεία για να απαντηθεί αυτή η ενότητα.

**Περισσότερες πληροφορίες:**

Ιόλη Χριστοπούλου, Ειδική Ερευνήτρια WWF Ελλάς, τηλ. 210-3314893, [i.christopoulou@wwf.gr](mailto:i.christopoulou@wwf.gr)

Ολόκληρη η έκθεση αξιολόγησης βρίσκεται στη διεύθυνση <http://assets.panda.org/downloads/scorecard.pdf> (στα Αγγλικά)